

Landskap: Uppland Upptecknat av: Elias Pedersen

Härad: Frösåkers h-d Adress: _____

Socken: Elebo Berättat av: _____

Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör _____

Register.

100

Sp. 11
H. 11

Uchida

Helena Jackson.

10

Helius Pedersen.

Thaidium Dore Scheltingae Johnson 1939

1959

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ött och annat om uppteckningar vid en
medlemmens gård under 1860-70-talet.

Om arbsakerena vid en mottagnings-
gård under 1860-70-talet så ett ganska
vidlyftigt ämne att behandla — i syn-
nerhet med min ringa kännedom om
gammaldationalell kultur. Under mina
förstoringar träffade jag en odal-bonde,
som delgar mig sina erfarenheter
från nämnda tid genom följande be-
rättelse.

Så min fars egendom betagren i
Ledsa socken, Skockholms län, var ut-
arbetad som följer.

Efter slutat gilt-och nygärskän-
de, vilket varade några dagar in i
juni, började det nya årets arbete.

Det första man tog sig för var att
fästa den huskastanmöte från
skogen, betagen 1/2 mil från gården.
Man huskastade ej med veden på den
tiden, såsom man gör nu. De brände

hemman stodan nu på marken.

Stamman till skogen fälles kvad och
kvadades. När ett hus, som utgjorde
en del alltså fram, var färdig, kvad-
ades hem. De kvadade och drog ha ha-
dana hus på dag och natt. Detta ar-
bete pågick till hösten av februari.

När den tiden pågick pågick pågick och
utövningen till utövningen delarna i.e. kon-
hem till alla stämmer från gårdarna.
Som hemlats från utövningarna drog
hus eller mull, utöven pågickades i
bathen på pågickelsheten. De behövt
av pågick och kunde vara lika stort
som av konmull ha kvadades endast.
^{stämman}

När kvadade med detta arbete alla
dragar på länge färdig varade, och
gräddes eller den nyckarna snar kvadade-
de kvadningen.

Det kunde nämligen kvada, att pågickade.

vi fringo arbetet på landsvägarna för att
hålla vägen öppen för posttulligensom,
som passerade fram och åter flera
gångar i veckan. Jag minnes särskildt,
att vi, vintern 1876-77, på många stäl-
len grävde tunnlar genom snön. Vi
stod då flera mån i rad och till-
stade på så sätt en tredja för att
kunna skaffa kost snö så långt som
möjligt från vägen och grändspåren.
Man ville ej vika, att de senare
skulle förloras. Ja, vi arbetade helhel-
samtio gånger mera på vintern för att
slippa snö uppe och nystarna dessa.

Frut-frön

Imman välförädd fram, brändes

det som frut, som behövdes till land-
vägarna. Grundlaget var belagt så långt
fram gränden, att det tog flera dagar
att banta ett lass.

Gränd-och
stör-frön

De välförädd vägar, upstod

1959

LUND UNIVERSITY
TECHNICAL ARCHIVE

man med att hugga gärdet och så
till gärdsgårdarna. En man skulle
hugga hundra stänger eller fyrtio par
stänger, putade och färdiga att stänga
med, om dagen. När gärdet och stäm-
men färdiga höjdes stäm, ledigt på
morgnarna medan stäm var, ut till
gärdsgårdarna, som skulle stängas.

En man det riktiga värfvirket. Diverse andra
som skulle alla utfall vara utdika-
de från stäm. Så de platser, som lags
i stänga eller där det samlades mycket
stäm, skeddades ut hörsdubbel, för att stäm-
men skulle smälla fastare. Medan stäm
smälla, högg man stämme för stäm.
Den hugga veden rindades i vedboden.
Stämten, halsbotten eller samre ved stäm-
drasas i backen för att användas till
sammalsdrasare.

Stäm lags spaden fram. När stäm var-
skedd i stäm.

6.
måtte nemlig den hele last udklædet
fra alle søer i skibene. Det var
på den set ventligt at bruge i skibene,
de ville nok give en springe over.
Om det var temmeligt eller ej, se skulle
kræfterne fra. Næsten skulle først
sees. Så denne dag skulle man lade
skibene skide og det ville gøres,
så at de "stade" senere efter de
skibene. Men den anden, vilkens
drang eller drang og blev færdig.
Nogen tror færdig og. Skulle noget
gøres, fik man også se på nogen
værelser. De havde nemlig
gøres og kunne gøre. De anses
som som kræfterne for det
skete. Kræfterne var omkring den og
en halv meter lang. Den var grund hel
og halvt og de store biler, som
var smidt og gik. Skibene drage

med. dubere.

Rock Star

[illegible]

Dr. Hudson och vailanden var "villadshälsningar", "härskade" "sadden" på "de senare. De
redskap, som användes vid "sadden", var
"gäsfästningar" och "stälvt". "Gäsfästningar"
var primär var "fyrkantiga" och "hög"
i "stälvt" "framåt" med "hillskallad"
medel, som hade "framåt" en "gä-"
fat. "Denne" "hillskallning" skulle "hinder"
"hansen" dels att "gå" "fäst" "stängt" och "dels"
"fram" att "matta" med "sadden" "fäst" "masset."

Efter hämmingen var skogen färdig för
säd. Hsten, beare, haare och renare po-
kati såddes här. Utsädsmaningen var
minst $1\frac{1}{4}$ kurna pr kunnland. Man
sädde för hand. De sådden var klar,
härade man här gräper. Man
härade alltså tre gräper pr vete
skytte utom att fåta avseende
vid, om det behövdes eller ej.
Att häradsgräset var att härna
fagra kunnland pr dag. Efter mita
hämmingen såddes skogen med
skinnall. Den bestod av tre skinnall
av och och drags av en hst.

De denna gård var sådd,
mygda stycken skulle de gårdskyrken, som blivit
glagda av värmelammings faropående
hst, beare med haare. Hst härade
man hängs kiltarna flera gräper,
hills man skott av lagom skinnall.

1959

LUND UNIVERSITY
FOLKMINNESMUSEUM

7

Hansen meddelades med s. h. vad
primarna. Men var givet av ha och
förord med kringliga stycken bara
primar, vilka var spridda i mindre andan.
Sådan verkställes för något som på
vårlandene.

Sit såldes alltingarna i stegen. Sål på allting.

Sitt dessa alltingar förstades ofta ut-va i stegen.
Såld på bestyggon, emedan det ej fanns
någon frivag dit. Redskapen måste
dåfåras på vinborn, då det gick
bättre, att få dem dit. De kunde
och ha loppa kvar där vi från vi.

Desse alltingar förstades med s. h.
flakbacka. Ivar, sålde och skuldar
brändes. Sådan, som såldes, spreds
ut över hela stycket så gänt som
möjligt. Utvärmanden här var endast
hatten mot den vid gälden. Desse
stegsallingar kunde så igen med

linesty. Linestoffet köptes från Stockholm. Då det var undantilla någon mångan eller knall, köptes sålken, för att den skulle bli så gamm som möjligt.

Indignation

Sedan köptes arbetet i stad -

och påbörjades gårdens med grävning, sådd, m. m.

Samtidigt köptes påbörjningen.

Satserna renades, gödet köptes ut till de olika ländan, och dessa användades med fruktbarhet, varpå påbörjades sättes.

All sådd och såtning var nu utan skad.

Stängning av

Det arbete, som nu vidtog,

gärdesgårdar, var stängning av nya gärdesgårdar. Ett

härdesgårdar var att sätta upp, de

vidgar, stäva och sätta upp fruktbarhet

stängas. Nu arbetades även med lagning,

de latta stängas kunde och sätta lag

sig som minuter "allt som arbetet."

1959

LUND UNIVERSITY
FOLKMINESPRÅK

11.

Var guldsguldarna viss förde - stadens konst-
ga, kungade arbetet på staden med mungade arbetet.
stadning och härmning. Stadens .
bestod av två städer, sammankopade
med tre styckens hälsar. Utan de
de malar och milar angrannet skulle
faktas, var allt av två. Efter stadning
vidlag utbanningen av gästerna. Vid last-
ningen anmändes stora kargor, som
var av både meter långa, en hest-
dets meter breda upptill och två dm.
bredda nedtill. Det skedde av 60-talet
fick smeden göra järnbyglar, som spide-
des på stakarna. I korgen av 70-talet
spades grävorna av järn och järns
med skott av två. 1878 köpte jag en
stålspår för fem kronor på ett gille-
märke vid Hårgs bruk. Men för blev
avg på mig för detta. Han kunnade
än, därför jag gick och köpte sadlarna

lebraker. Dagen derpå prøvde jeg min
 lebrak i godestokken. Jeg lærte
 skikket med min skilpære, med ved
 mangarne spilde med sine pær- eller
 pærskodde hie - grever. Det var den fine
 skilpære, som anvendes i kasketen.

Godsten var i almindelighed meget
 stilig. Den bestod mest af halm.
 Godsten udvikledes kunst. Istanden omkrædes
 nu. Dikerevnerne anskaffedes imman
 vandtøgen kants. Nu var kanten færdig
 og fik ikke lilla røden skulle ske.

Plakken.

Plakstikiden var inne. De

skolebørnene angavne og kassen skulle
 først stas. Disse bøger længe fra gænder.

Det var stam fæderedelen till denne
 skaller. Måske dyrtaget kunbrak dytpe
 hie. Måske stas indbringstældes. Det kaste,
 klask, hængingst gatt skive, skammie,
 krad, mygde, kaffe m. m. for en del

veckan framåt mellslags. Låden antänddes
vanligtvis på söndagskvällen under lek
och gammnan. Vid framkomsten skulle
ungdomen ha sig en svängom. Abbot
hållade på morgonen skolan här. Man
högas och skar. Himmarna var beladda
i linnebestyck. Mannen skus mest här
och gingo så långt ut i vattnet, så
att detta stod dem till målsynna.

Himmarna gick var att säga upp
att skenna griset på båtar och släpa
hant det till någon kass plats, där
det laddas ut på lastning. Skolan
set var det fruktadslags. Då lags mat-
skolan fram, och man åt sig väl
smaka. Ett par himmars alla följde
för den, som var tillt. Ungdomen
sade sig dock för det mesta, till
arbetet eller hållade vid sina mis-
kiden.

skolets festgäst öfver på samma sätt som förr, men som förr var lätt besvärligast det i strängast och varmaste. Vid ett-liden af skaplig middag.

Vill denna dags betän och många gång betän. Efter skolets måltid tog man sig en vandring, vilken parade till skolan hvar, de man högg i med arbetet igen och till på med detta i de himmars lid. Den var man huggning igen, och afkvarnen som väl till pass. Den bestod av många, och och dylikt. Sedan festgäst arbetet till skolan var eller för på skolen. De var arbetet slut på dagen. Men fick ungdomen afse slava och förr sig, på för att det även de äldre mera komma individerna och de, till sommen yngre slut på skolestämningen.

Skolets indragning tillgick på så

1959

stätt, att en ung tjurk högs, varefter
den sprutades i rotånden. Björkens vire
grenar formades till en ögla. I denna
ögla sattes en 3-4 centor grunda av
tjurkens. Björkens stända placeras
under bröstburen, varefter toppen högs
des på se rätt, att man kunde lägga
den av grenarna bildade öglan om tjur-
kens stända. Bändan högs på ryggen
och krets in i halsbanden, där en man
stod och högs emot. I så man krets
till bånden, och en man hjälpte des-
sa att få bånden på ryggen. Den rena-
re skulle även räpa efter. Det var
alltså fyra män i varje lag.

Efter de sprutade ängarna stogs
de allade kinsten - styckerna. Därefter
kann kuren till benningarna. I dessa
samt på kinstestyckerna stogs gräst
med liar. Sedan det kaskat något, väl-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

makes det. Vid utprägningen av
 vatnarna användes träpafflar. I
 början av 70 talet började vi använ-
 da pafflar av järn. Efter kaskningen
 kaskades träet med barmar. Den
 rådan barm bestod av en stock
 o. a. fem eller lång. Denne var
 fyrkantig och försedd med en
 snida i vardera ändan för anslut-
 ningen drogs av två träer. Den
 kastar träet och grings efter den
 med var sin stor inducten i träet
 för att hålla barmen rätt. Så såg all-
 träskädes gamla stora bärar. Dessa
 färdades, så att sidorna blev nästan
 lodräta. I detta skick fick träet stå
 ute för torkning minst åtta dagar,
 innan det skädes barm och lades upp
 på stullarna. Innan kylaget lades
 de man kylde varandra att se

hem kört. Hockars den, som fick en
sitt hö"riet, ty honom skulle ingen
hjälpna makt av. Därför skade man
sig att bli rikt.

När festavgifningen var slut, vid festfickan.
lag festfickan. Man skulle ha avgif-
ten till hästarna och hjälper till
fäsen. En man fällde festfickan åt fyra
festfickan. En part skulle ha fyra fyra
hästar och ett funtimmer eller praxie
omkring två till tre fyra. Festfickarna
huras till festfickan, där de restes och
festfickas till festfickans. Det restes
bara ett varv i varje festfickan, men det fanns
många sadlarna.

Man var även riden inne de mandlikning.
festfickan stika och festfickan på det allade
området. Där stika allade festfickas om-
kring mittio festfickan på lundland och
festfickas festfickan på festa allade.

LUND UNIVERSITY
FOLKMINNESARKIV

Den skallna kansen brändes.

Rogårdens När sagen blev mogen, var det en bräckande tid. De markarna skulle de, som ej hade ett stycke med djurens skävel, skära kvar och handgöra det område, som skars föregående dag.

Ullstenen ej brändes det egentliga arbetet för dagen. Mannen stund, och kvinnan och prästas kunde sedan i beiset.

Stannarna steglades i kinnastyggl och sat-
tes vanligen fyra band i varje stygl.

Stannarna kunde ibland i höjden med ett band. Efter att ha fått stått i stygl i tre eller fem dagar, inbrändes den.

Ullade. Nu ville man ha utbrändning. Man tog band på band och stogs den smat en vecka. Den såld och agn - klänning, som skävels, rengjordes på så sätt, att den slängdes med bräckstas mitt över lagobudet. Den bästa sedan fram längst

best och agnarna närmast. Denna
procedur upprepades till dess, att
hågen ansågs duglig till utsäde. Då
uppräktas den i säcken. Sedan skulle
man ha hågen kvar. När det var rotigt
och varmt köndes såden ut på
långa mattar och rälles ut till
fodring.

När det mesta verkställes på Ragsåden.

Sådden sinner och skördades. Då var
hög användes, skedd sådden omkring den
11 augusti. Sinner såddes omkring den
20 i samma månad. Utsädesmängden
var en kanna per kunnland. Skudet på
håden för sådden var 9 i omfång.
Såsen höll nämligen den sen från ögras.

Den nu så vanliga och besvärliga korn-
roten var då alldeles obänd. Man hade
skaddade åren. Sådden verkställes på
det vanliga sättet. Såden nedmyglades per

men kunne hævningen med sæpminthæven.

Efter hævningen brædes ryge vatterfjæse.

Hede-skuden.

Hede-skuden tillige uopfås som

hage-skuden. Her var man bare mere

omsorgsfuld med tillægsatopandet og

såden. De f. ex. skulle man plettere vage

veksel, som og kommit med vid søft-

ningen. Dets at finge lække udlend-

de på liden. De staphævedes og den-

gaves på samme tid som udlend.

Hede-skuden

Underby den 30 augusti sådes

vel, som man anvendte og foregænde

vis skud. Man tog gerne gammelt

ulskede, lig man brødte, at dets skud

sig lække med sat. Lige og veds

skud till ulskede skulle man så en

veksel liden. Udlendningen var

men her en kunne for lunden.

Hede-skuden

De sådes var udlendte, og

var altså færdige at skude. De skud-

skades för hand. Om man eller ett
hjon skulle sitta upp $1/3$ tunnland
på dag. Hiberna brändes hem och hang-
des upp på s. h. utgålgar där de hänga
hänga till i slutet av oktober eller
november.

Harret skots med tre och hunds Harmskanden
i beivrar. Banden grändas av rygghalm,
ky harret var vandringsrätt, att det
ej gick att binda med. Banden lats
av bindaren på ryggen. Bindaren måste
vara så en rafter för att rafter ihop
harret. Hararna upphängdes på stov.

Ned till på staven var påsprikat en två-
ala. Den bindade hararna att nå
marken. Om det var bra värt på för-
met så att det kunde bindas med
sin egen halm, stplades det i
långskott. På ston lades orange skogslar.
Efter harret skadades haren. Harshunden

Den skars med die och hands i
kärnan. Hvar en styckades i kindstygl.
Man hade varit igen fem hand i
varje stygl. Därför hvar den och
förbrades upp.

Thad' pa'
skopadlingarna skadades pa' samma sätt som den
variga saden.

Variden fick aldrig hvar sin,
färdan den hade ställt i stygl minst
fyrtion dagar.

Protakungarna
knuckels foth, och de som kunde legas
högst på till med protakungarna.

So. omkring fem dagar var all pro-
katis upptagen. Den förbrades och
inlades i hallaren. Det var således
någa med, att hallandarna skulle
vara uppgått till hvar den i gas-
den. Innan man skulle gå utopras

1959

igen, fanns det stor fem grader kallt

När nu skörden var undan - Blivert arbetar.

skördad, men skördesgräden var uppg och
lades i hopar för att vara i ord-
ning till mätta av. Ja länge det var
frostfritt på skådet, grävdes lock-
diken och öppna diken. Skapvatten
brändes från skåarna. En del användes
till skåddikena. Skapen prägnade för-
tekn ej före år 1879 utom de skåddiken,
som varmlagningar prägnade.

Da vinster frammit, och skåddiken.

man ej kunde hålla på i skåddiken,
skåddade skåddiken. Skådd, skådd
och vete skåddades med vete, vete
och vete med skådd. Skådd skådd
det ej med vete skådd de gring
skådd. Vid vete skådd var för det
mätta all vad skådd. Skådd skådd
användes till skådd skådd av skådd-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

lador, begränsades vid stöppgropen m. m.
 Hårdnagel. Hårdarna på de nyssklade fäl-

ken och gräna angarna var ganska
 stora i förhållande till de gamla och-
 lingarna. Så de färs fick man höf-
 le till femtonde barnet men på de
 senare endast andra till sjunde.

Under de senaste åren 60-70-
 talet blev städarna stora. Så egen-
 domens svälthetens förint tyckan var,
 men nu hållas ansebring klippa skogen,
 och ändå var de vid gott fullt.

År 1879 inköptes den första ploten,
 och samma år förslöps den första
 igenyddens med slaver. Med ett
 ar, jordbrukets började drivas sa-
 kinnefullt.

De ännu levande jordbru-
 karna från 60-70-talet förvaras
 och den snabba utveckling varit

gordbruk under de senaste ågra
årtionderna har undergått. Tyra är
kinden till och den nu upprä-
tade generationen kommer helt såpitt
att få tillämpa andra brukningsme-
toder ånder som nu användas, för
att skötseln de skall skötas sa-
liant.

LINDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

1939

F E G I S T E R Lunds Universitets
Folkminnesarkiv

27.

Neckboring	2
Grötel o. korporering	3
Grödelare	3
Grödeloring	4
Grödel och storslagsering	4
Grö. arete	5
Gröta variant. k. åren	5
Grödel	
Grödelare	10
Grödeling av grödelare	10
Grödelare och grödelare	11
Grödelare	12
Grödelare	14
Grödelare	18
Grödelare	18
Grödelare	19
Grödelare o. Grödel	20
Grödelare	20
Grödelare	21

Glenn Hordley

Shore the shore side

Stellschepsterwinger

111
H. Nordenskiöld

竹